

Державний лад.
Форми держави.
Державна влада.
Функції держави

Що таке державний лад країни?

Державний лад (державний устрій) — історична форма політичного устрою країни та ієрархічна структура державної політичної влади — *парламент* (законодавча влада), *уряд* (виконавча влада), *суд* (судова влада), *суспільні організації* — з іншого боку.

Монархії

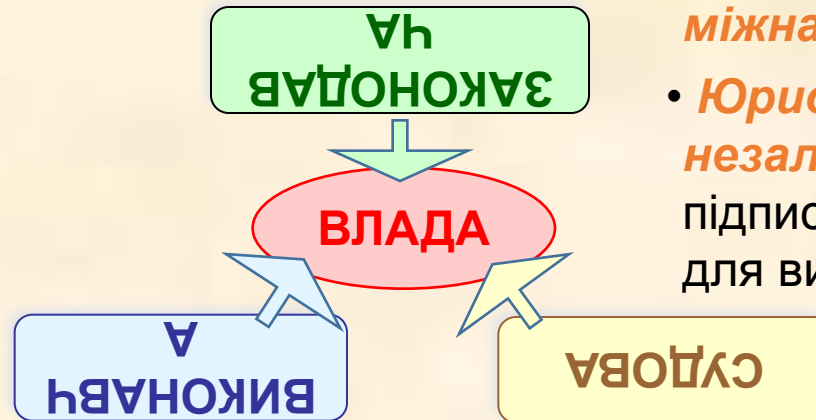
29 країн

Ознаки класичної монархії:

Монархія (від лат. *monarchia* – єдиновладдя) – форма правління, за якої верховна державна влада частково або повністю належить **одній особі** – монарху та, як правило, **передається в спадок**.

- Існування **одноосібного** глави держави, який править довічно.
- Влада зазвичай **успадковується**.
- Монарх символізує **єдність нації, історичні традиції, представляє державу на міжнародній арені**.
- **Юридичний імунітет та незалежність монарха**. Він підписує накази, обов'язкові для виконання.

Нині не всі держави, що офіційно вважаються монархіями, задовольняють переліченим ознакам. Виникли, так звані “**виборні монархії**”.

Монархії

ВИДИ МОНАРХІЙ

(за обсягом обмежень влади монарха)

Абсолютні 8

- Необмежена влада монарха;
- Зазвичай немає Конституції, замість неї – укази монарха;
- Існують органи влади підзвітних монарху або дорадчі органи

- Саудівська Аравія;
- ОАЕ;
- Оман;
- Катар;
- Ватикан

Де

факто:

- Бруней;
- Бахрейн;
- Кувейт

Теократичні

Державу очолює духовна особа

- Ватикан;
- Саудівська Аравія

Конституційні 21

- Влада монарха Конституцією або традиціями;

Дуалістичні

- Влада монарха обмежена Конституцією та парламентом в законодавчій сфері;
- Монарх має свободу прийняття рішень, але в заданих Конституцією рамках.

- Йорданія;
- Кувейт;
- Марокко;
- Монако;
- Ліхтенштейн...

Парламентські

- Монарх не має влади;
- Законодавча влада – у парламенту;
- Виконавча влада в уряді;
- Монарх виконує лише представницьку та церемоніальну роль (“панує, але не править”).

- Велика Британія;
- Данія; Бельгія;
- Швеція; Норвегія;
- Іспанія; Андорра;
- Японія...

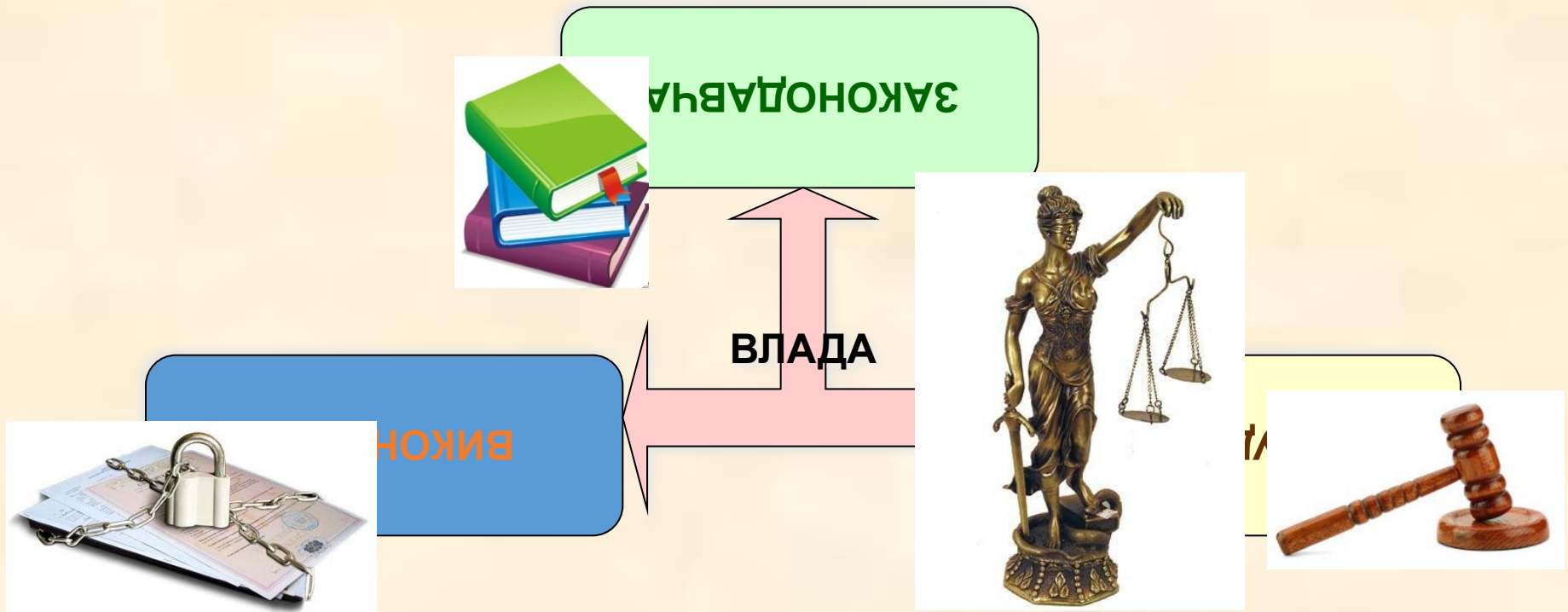
Республіки

151 країна

Республіка (від лат. *res publica* – громадська справа) — форма державного правління, за якої верховні органи державної влади **обираються на певний строк**, з окресленими законом повноваженнями.

В республіці існує поділ влади на **законодавчу, виконавчу та судову**.

Республіки

151 країна

Ознаки республіки:

- Існування одноосібного та колегіального глави держави — *президента* та *парламенту*.
- **Парламент** представляє *законодавчу владу*.
- **Президент** очолює *виконавчу владу* (але це характерно не для всіх типів республік).
- **Виборність** на певний термін голови держави та інших верховних органів державної влади.
- **Юридична відповідальність голів держави**. У парламенту є право звільнення від посади президента за тяжкі злочини проти держави — *імпичмент*.
- **Президент** має право виступати *від імені держави*.

ВИДИ РЕСПУБЛІК

Президентські

США, Франція, Бразилія,
Аргентина, Білорусь...

Парламентські

Німеччина, Італія,
Індія...

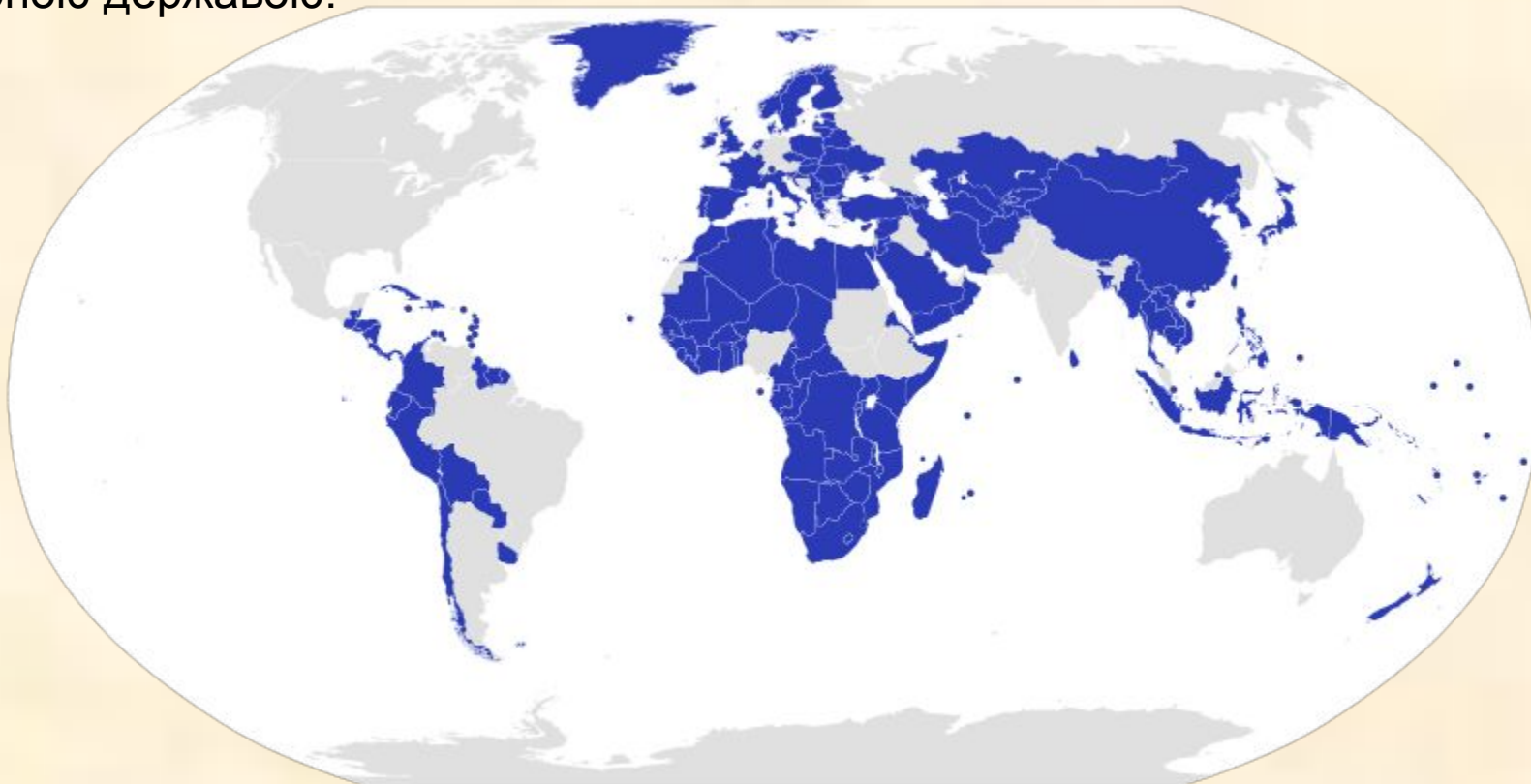
Змішані

Польща, Україна...

Унітарні держави

167 країн

Унітарні держави (з латини – єдність) – це країни, що **не мають** у своєму складі **автономних територіальних одиниць**. В них існують єдині органи законодавчої та виконавчої влади, єдина для всієї країни конституція та система державних органів. Центральні органи влади керують всіма територіями країни. Це переважна більшість країн світу. Згідно з ст. 2 розділу I Конституції України, Україна є унітарною державою.

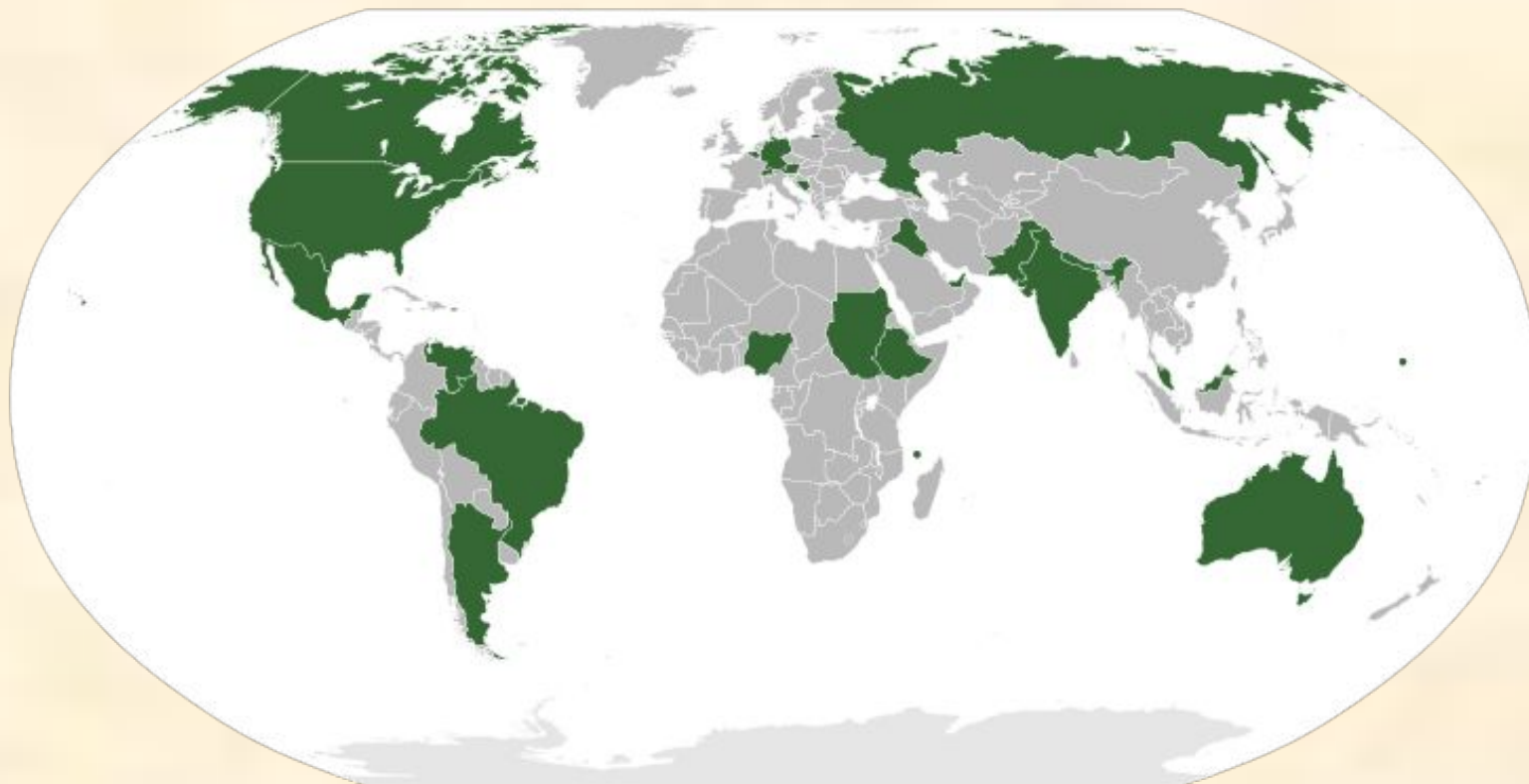
Унітарні держави – майже 90% країн світу

Федеративні держави

27 країн

Федеративні держави (з латини – союз, об'єднання) поряд з єдиними (федеральними) законами та органами влади, мають окремі автономні територіальні одиниці (штати, землі, провінції, республіки і т. і.).

У світі федеративних держав меншість.

Федеративні держави

27 країн

Автономія це здатність до самоуправління на основі власного законодавства, але в рамках загальнодержавних законів або конституції.

Водночас самостійність суб'єктів федерації недостатня для того, щоб вони могли визнаватися суб'єктами міжнародного права. Це пояснюється тим, що суб'єкти федерації не є державами у повному значенні цього слова: вони **не мають суверенітету**; не мають **права сецесії** – право одностороннього виходу з федерації; юридично позбавлені права самостійної участі в міжнародних відносинах.

Складні
форми
державного
устрою

Державний режим

Державний режим — це сукупність способів та методів здійснення державної влади у суспільстві.

Державна влада

Державна влада – це вид **публічного** політичного впливу, який чинять держава та її органи. Це здатність держави **підпорядковувати** своїй волі поведінку людей і діяльність організацій, розташованих **на її території**.

Ознаками державної влади вважають:

- **легітимність** (засновується на положеннях права і закону);
- **верховенство** (посідає найвище місце у владній ієрархії певного суспільства);
- **суверенність** (незалежність від будь-якої влади всередині країни та поза її межами);
- **публічність** (здійснюється офіційно, за допомогою спеціально створених органів і установ);
- **політичність** (застосовується шляхом вольового впливу на суспільство).

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Функції держави – це основні напрями і види її діяльності, в яких відображено завдання та мету держави, проявляються її сутність і призначення в суспільстві.

